

Lássuk, mi kell a megvalósuláshoz: színészek, dramaturg és hangmérnök, és persze kell a jó fülű rendező, aki összefogja a dolgokat – de egy rossz szöveggel a legjobb instrukció se éri el a célját. Oda kellett eljutni, hogy a színész a képpel adekvát módon szóljon meg, de ne csak az artikuláció szintjén, hanem értelemileg és érzelmileg is hitelesen. Ahogyan Tolnay Klári is mondja: „A szinkronnak az a vicce, hogy nem elég a szöveget szolgálisan szájra mondani, hanem át kell venni a színésznek a belső ritmusát, lélegzetvételét, lelki világát, játéktípusát, a történetbe bele kell helyezkedni, és úgy kell benne mozogni, mintha minden vele történne.” Azt szokták mondani, hogy az a legjobb szinkron, amit észre sem lehet venni. Sok igazság van ebben. Ugyanakkor nem minden jó színészből lesz jó szinkronos, mert ahhoz jó ritmusérzék és sok gyakorlat kell. De hogy a szinkron színészi adottságot kíván, az egészen biztos. A küllem is igen meghatározó. Hogy csak két ismert alakot említsek, nem véletlenül lett Bujtor Istvánból Bud Spencer és Fülöp Zsigmondból Alain Delon.

A *szinkronizálás története* kiválóan megírt és megszerkesztett könyv, mely nemcsak informatív, hanem igen szórakoztató is egyben.

ELEK TÜNDE

(*Nap Kiadó, Budapest, 2005, 237 oldal, 2890 Ft*)

BORIS DÄNZER-KANTOF:

Hétköznapi élet Napóleon korában

Vitathatatlanul az életmódtörténet az utóbbi évtizedek egyik legdivatósabb s egyben legkiemelkedőbb társadalomtudományi kutatási területe. Nemcsak olyan személyek életterére, életmódjára vethetjük ezután tekintetünket, akik önéletírást, naplót hagytak maguk után, akikről történettudományi munkák szólnak, hanem az egyszerű emberek mindennapjai is sorra feltáruulnak a kíváncsiskodók, érdeklődők előtt. Az életmódtörténet – más megközelítésben akár ide sorolható a mikro-történetírás is – olyannyira népszerű lett, hogy szinte önálló műfajjá nőtte ki magát az ezredvégen, pótolva a történelmi regényeket, hiszen fordulatot előadómódjával, a régi korok egzotikumának lefestésével rabul ejti az olvasót, mint annak idején a 19. században a klasszikus történelmi regények.

A francia Larousse kiadónak a különböző történelmi korok hétköznapijait bemutató sorozatát vette át a Corvina Kiadó; e sorozat gazdag és jól válogatott képanyaga remekül beleillik a magyar cég profiljába, hiszen a könyvet nyugodtan tekinthetjük művészettörténelmi albumnak is, nemcsak művelődéstörténelmi, életmód-történelmi összefoglalásnak. A választott korszak, Na-

póleon kora Európa újkori történetének legizgalmasabb időszaka volt. Egyrészt Napóleon megmutatta, hogy valóban létezik a „romantikus hős”, aki saját tehetségének és elszántságának köszönhetően lett Európa első számú embere, másrészt Európa ebben az időszakban egy hatalmas modernizációs lépést tett előre, hiszen elég, ha csak a gőzhajó, a gőzmozdony feltalálására gondolunk.

A nagy fejezetek középpontjában a hétköznapi élet alkalmi állnak, mint például *Család és erkölcs, Lakóhely és kényelem, Ruha és test, Étel és asztal, Munka és kapcsolt részei, Az ország és helyváltoztatás, Hadsegereg és háború*. Sőt a nagyobb fejezeteken belül még ínycsiklandóbbak az egyes témák, melyeket a kötet kínál, például *Anyaság, Szerelem és szex, A hatalom helyei, A divat, Higiénia, Konyha és étkezés, Italok, Bűn és büntetés, Játékok, Az utak, Távközlés, Toborzás*.

A könyv igazi hangulatát mégis a képek adják, melyek jóval erősebbek, mint a sokszor pusztán a leírásra, s nem az összefüggések felmutatására szorítókozó szöveg. Korabeli festmények, rajzok, grafikák tucatjában gyönyörködhetünk, vagy éppen vizsgáló szemmel ellenőrizhetjük, netán kiegészíthetjük mindazt, amit olvastunk.

A képek tartalmát a szövegbe ágyazott adatok tovább gazdagítják, így megtudjuk például, hogy a párizsi állatkert fő attrakciója 1802-ben két elefánt volt, és hogy 1804-től az érdeklődő közönség kedden, pénteken és vasárnap ingyen látogathatta az állatkertet. A lottó 1810-ben elérte a 88,2 millió frankos legmagasabb értéket, Napóleon egyiptomi expedíciójára 167 tudóst vitt magával, a posta az 1800 évek elején évente 35–40 millió levelet kézbesített, a munkások pedig délután ket-

tőkor ebédelték, míg a nemesség 5-6 óra körül.

A kötet általában a gazdagabb polgári, nagypolgári, nemesi rétegek életmódjára koncentrálnak, a szegényparaszti és a városi nincstelen rétegeknek (pedig létszámban ők voltak legtöbben) ke-

vesebb teret szentel, s ezzel egy nem arányos társadalmi képet mutat fel, ám így is igyekszik átfogó és részletgazdag tablókat vezetni az olvasók elé.

A magyar változathoz a kötet fordítója, vagy a társadalomtörténetben igen jártas lektora, Czoch Gábor készíthetett volna egy rövid jegyzetapparátust, például az olyan esetek eligazítására, mint amikor azt olvassuk: „A parkettát csak a gazdagabbak engedhették meg maguknak. Itt általában franciás vagy magyaros motívumokat használtak.”

Vajon milyen magyaros motívumokat mutattak a parketták, s miként kerültek azok a francia kultúrközegbe?

Remélem, a sorozatnak lesz folytatása, s a francia anyag mellett a magyar is nagyobb szerepet kap majd. Nemcsak a borítójúlon jelzett Kádár-korszak hétköznapijait, de a magyar biedermeier vagy a magyar századforduló időszakát is szívesen látnánk egy ilyen illusztris sorozatban.

THIMÁR ATTILA

(Fordította Aczél Ferenc, Corvina Kiadó, Budapest, 2005, 191 oldal, 5990 Ft)

BEVILAQUA BORSODY BÉLA:

A Víziváros

„A bal part csupa modern ideg, a jobb part maga a nyugalom, szinte penzió. A bal parton a villamos száguld végig és becsilingel az emberek gyors beszélgetésébe. Odaát akácvirág hull az emberekre, akik csendesen járnak és halkán beszélgetnek” – írta a Budai Hírlap 1906. április 1-jén, Pest és Buda bemutatásakor. A Víziváros Budapest olyan városrésze, amely annak ellenére, hogy a történelmi viharok villámai – főként az elmúlt században – gyakran sújtották, mégis megőrizte egyedülálló hangulatát.

Mindig öröm, ha helytörténettel foglalkozó könyv jelenik meg; szerencsére az eltelt két évtizedben számtalan, a témával foglalkozó munka került az érdeklődő olvasók polcaira. Az idén nyáron a Budapesti Városvédő Egyesület és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közös gondozásában, Búza Péter várostörténész szerkesztésében megjelent *A Víziváros* című könyv azonban nem pusztán helytörténet, nem is egyszerű művelődéstörténeti tanulmány. Sokkal több annál. Egy szerteágazó érdeklődésű tudós, egy kivételes egyéniség elméjének utolsó szikrája. Annak ellenére, hogy napjaink könyvárverésin Bevilacqua Borsody Béla bármely műve biztosan elkel a licitálások során, neve lassan kezd feledésbe merülni. A hányatott sorsú tudós 1931-ben adta ki első terjedelmes munkáját *A budai és pesti mészáros céhek ládáinak okiratai* címen. 1932-ben jelent meg a *Magyar serfőzés története*, 1935-ben pedig napvilágot látott mindmáig legismertebb műve, a *Pest-budai kávéházak: kávé és kávésmesterség 1535–1935*.

A könyv, amelyet több mint negyven esztendei kéziratári lapangás után az olvasó most kezébe vehet, lényegében kézirat, a teljes mű fele. Ugyanennyi elveszett a szövegből. Ettől függetlenül az, ami kiadásra került, felfedezés értékű. A hiányos lapokból egy csonka tartalmú, de minden mondatában a